

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL +4591325701
EMTH@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 19/00241-2

13. FEBRUAR 2019

HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF STRAFFELOVEN (BEGRÆNSNING AF BRUGEN AF SAMFUNDSTJENESTE OG SKÆRPELSE AF STRAFNIVEAUET FOR FLUGT OG MEDVIRKEN TIL FLUGT FRA LUKKEDE FÆNGSLER OG ARRESTHUSE)

Justitsministeriet har ved e-mail af 16. januar 2019 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Begrænsning af brugen af samfundstjeneste og skærpelse af strafniveauet for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse).

Instituttet har enkelte bemærkninger til de dele af udkastet, der vedrører begrænsningen i brugen af samfundstjeneste:

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Med udkastet foreslås en begrænsning i brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om simpel vold efter straffelovens § 244 og grov vold efter § 245.

Ændringen til § 244 indebærer, at der for fremtiden som udgangspunkt skal afsiges dom om ubetinget fængsel i sager, hvor tiltalte tidligere er dømt for vold, hvor volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer, eller hvor den forurettede er påført ikke ubetydelige skader.

I sager om grov vold efter straffelovens § 245 skal brugen af samfundstjeneste begrænses, så samfundstjeneste kun anvendes under helt ekstraordinære omstændigheder.

Udkastet indebærer samlet set, at en langt større persongruppe fremadrettet vil blive frihedsberøvet for lovovertrædelser, som hidtil som udgangspunkt er blevet sanktioneret med samfundstjeneste.

Frihedsberøvelse, som blandt andet er reguleret i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, er et intensivt indgreb i individets rettigheder, der skal retfærdiggøres og være proportionalt.

Derfor skal sådanne indgreb ikke anvendes medmindre mindre indgribende foranstaltninger har været overvejet.¹

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention overlader det generelt til staterne selv at indrette deres straffebestemmelser og straffesystem. Domstolen har imidlertid opfordret staterne til at benytte alternativer til frihedsberøvelse. Domstolen har således udtalt, at staterne hvor det er muligt, bør udforme straffepolitikker, der begrænser anvendelsen af fængsling.² Domstolen har i den forbindelse henvist til Europarådets Ministerkomité's anbefalinger herom (se nedenfor).

Af artikel 10, stk. 3, i FN's konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder følger, at staternes straffesystem skal indrettes, så der tages hensyn til fangernes forbedring og resocialisering, som et af de vigtigste formål med straffen.

Europarådets ministerkomité har for eksempel anbefalet en udvidet brug af alternativer til frihedsberøvelse.³ Af anbefalingerne fremgår det generelle princip om, at frihedsberøvelse og frihedsstraf bør anvendes som en sidste udvej og, at det kun bør anvendes, hvor alvoren af forbrydelsen vil gøre andre sanktioner eller foranstaltninger klart utilstrækkelige. Anbefalingerne er ikke juridisk bindende.

Der sker som nævnt en betydelig ændring af retstilstanden med nærværende udkast, hvor frihedsberøvelse fremadrettet skal anvendes ved en bred vifte af lovovertrædelser.

I de særlige tilfælde, hvor tiltalte tidligere er dømt for vold og nu fremadrettet skal idømmes frihedsberøvelse for simpel vold efter § 244, anser instituttet det for nødvendigt, at bemærkningerne præciseres.

Bestemmelsen i § 244 indeholder lovovertrædelser af meget forskellig art. Til illustration kan fremhæves, at bestemmelsen efter retspraksis omfatter legemsangreb af ikke særlig rå, brutal eller farlig karakter, såsom lussinger og bid.⁴ I bemærkningerne er det imidlertid ikke beskrevet, om det forhold at enten den tidligere begåede vold eller den vold, som idømmes aktuelt skal overskride en vis bagatelgrænse for at føre til frihedsberøvelse.

I de almindelige bemærkninger (afsnit 2.1.3.) anfører ministeriet, at i tilfælde, hvor tiltalte var meget ung, da den tidligere kriminalitet blev

¹ Se for eksempel Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Witold Litwa mod Polen, præmis 78, dom af 4. april 2000, sagsnummer 26629/95.

² Torreggiani m.fl. mod Italien, dom af 8. januar 2013, sagsnumre 43517/09, 46882/09, 55400/09.

³ [Europarådets Ministerkomité's rekkommendation R \(99\) 22](#), bilag I, pkt. 1.

⁴ Jørn Vestergaard (red.), Forbrydelser og andre strafbare forhold, 3. udgave 2018, s. 10.

begået og hvor tiltalte nu har meget gode personlige forhold, skal der kun undtagelsesvist idømmes betinget fængselsstraf.

Ministeriet tager imidlertid ikke stilling til, om det har nogen betydning for udgangspunktet om frihedsberøvelse, om personen stadig er ung på tidspunktet for den senere kriminalitet, ligesom ministeriet ikke forholder sig til, om der måtte være øvrige persongrupper, som bør undtages fra udgangspunktet.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet i lovudkastet tager stilling til, om udgangspunktet om frihedsberøvelse skal fraviges for personer, som enten tidligere eller aktuelt dømmes for simpel vold under en vis bagatelgrænse samt om det skal fraviges for unge og andre øvrige persongrupper.

Der henvises til ministeriets sagsnr.: 2018-731-0037.

Med venlig hilsen

Emilie Thage

JURIDISK RÅDGIVER